

2. pielikums “UDHS novērtēšanas (reitinga) skala”

UDHS novērtēšanas (reitinga) skala – IV (17)

UDHS novērtēšanas skala – IV (*ADHD Rating Scale – IV*) izstrādāta vecāku un pedagogu vērtējumam par bērnu ar iespējamu vai diagnosticētu UDHS. Tās kritēriji ir sastādīti, pielāgojot pēc DSM IV klasifikācijas UDHS kritērijus. Dotā skala ir parocīga arī ārsta darbā, vērtējot UDHS simptomu dinamiku. Abu skalu variantu nepāra punkti (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17) sniedz informāciju par aktīvās uzmanības vājumu (*inattention*), bet pāra punkti (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18) sniedz informāciju par impulsivitāti un hiperaktivitāti. Katra skales simptoma vērtība tiek vērtēta ar 0 līdz 3 punktiem.

UDHS smagumu vērtē pēc hiperaktivitātes simptomu smaguma punktu summas, aktīvās uzmanības vājuma simptomu punktu summas un / vai kopējā punktu skaita. Nosacīti esam iedalījuši UDHS diagnozes ticamību kā zemu, vidēju, augstu un ļoti augstu. Aizpildot skalu, jāņem vērā bērna vecums. Zemāk tabulā minēts punktu skaits, kas vērtēts pēc skolā aizpildītajām skalām; ja šī skala tiek aizpildīta mājās (to dara vecāki), parasti tiek iegūti zemāki rezultāti.

Vispārīnnot var secināt, ka pēc UDHS novērtējuma skales – IV dažās vecuma grupās gan meitenēm, gan zēniem kopējais punktu skaits ar zemu diagnozes ticamību ir 0–13 punkti, ar vidēju ticamību 4–34 punkti, ar augstu ticamību 12–44, ar ļoti augstu ticamību ir 19–51 punkti. Vērtējot UDHS ar doto skalu zēniem, tiek iegūts vairāk punktu nekā meitenēm, kā arī, bērnam pieaugot, punktu summai ir tendence samazināties.

	UDHS ticamība (punktu skaits)				
	Vecums, gadi	Zema (1–50 procentiles)	Vidēja (51–80 procentiles)	Augsta (81–90 procentiles)	Ļoti augsta (91–99 procentiles)
Hiperaktivitāte (zēni)	5–7	0–6	7–16	17–20	21–27
	8–10	0–5	6–16	17–22	23–27
	11–13	0–3	4–12	13–17	18–27
	14–18	0–1	2–8	9–13	14–25
Hiperaktivitāte (meitenes)	5–7	0–2	3–11	12–19	20–26
	8–10	0–1	2–6	7–12	13–27
	11–13	0–1	2–6	7–11	12–25
	14–18	0	1–3	4–8	9–15
Aktīvās uzmanības vājums (zēni)	5–7	0–7	8–16	17–21	22–27
	8–10	0–9	10–19	20–24	25–27
	11–13	0–8	9–17	18–23	24–27
	14–18	0–7	8–15	16–20	21–27
Aktīvās uzmanības vājums (meitenes)	5–7	0–4	5–13	14–19	20–25
	8–10	0–3	4–10	11–19	20–27
	11–13	0–4	5–11	12–17	18–27
	14–18	0–2	3–8	9–13	14–21
Kopējais (zēni)	5–7	0–13	14–30	31–39	40–51
	8–10	0–15	16–34	35–44	45–53
	11–13	0–12	13–28	29–36	37–53
	14–18	0–9	10–23	24–31	32–51
Kopējais (meitenes)	5–7	0–7	8–23	24–36	37–48
	8–10	0–4	5–16	17–30	31–51
	11–13	0–5	6–17	18–27	28–49
	14–18	0–3	4–11	12–18	19–33

26

27

UDHS novērtēšanas (reitinga) skala – IV: mājas versija

Bērna vārds: _____ Dzimums: S V Vecums: _____
Izglītība: _____
Aizpildīja: māte _____ tēvs _____ aizbildnis _____
vecvecāki _____

Apvelciet ar aplīti skaitli, kas vislabāk raksturo jūsu bērna uzvedību pēdējos sešos mēnešos.

Simptomi, traucējumu veids	Nekad	Dažreiz	Bieži	Ļoti bieži
1. Nespēj sakopot uzmanību detaļām vai pieļauj skolas darbos paviršas kļūdas	0	1	2	3
2. Nemierīgi kustina rokas un kājas, grozās uz krēsla	0	1	2	3
3. Ir grūtības ilgstoši sakopot / koncentrēt uzmanību uz mācībām vai rotaļām	0	1	2	3
4. Atstāj savu vietu klasei vai citā situācijā, kurā tiek gaidīta mierīga palikšana savā vietā	0	1	2	3
5. Šķiet, ka viņš neklaušas, kad ar viņu runā	0	1	2	3
6. Pārmērīgi skrāda vai kāpēlē situācijās, kad tas ir nepiedienīgi	0	1	2	3
7. Nespēj sekot instrukcijām un nespēj pabeigt darbu	0	1	2	3
8. Ir grūtības rotaļāties vai mierīgi piedalīties brīvā laika aktivitātēs	0	1	2	3
9. Grūti organizēt darbu un aktivitātes	0	1	2	3
10. Ir nepārtrauktā kustība vai kā ar motoru "dzīts"	0	1	2	3
11. Izvairās no skolas darbiem (skolas darbiem, mājas darbiem), kas prasa ilgstošu garīgu piepūli	0	1	2	3
12. Runā skali un daudz (pārmērīgi)	0	1	2	3
13. Zaudē lietas, kas nepieciešamas skolā vai citās aktivitātēs	0	1	2	3
14. Runā / atbild, pirms jautājums ir pabeigts	0	1	2	3
15. Ir ļoti izklaidīgs	0	1	2	3
16. Grūti sagaidīt savu kārtu	0	1	2	3
17. Izklaidīgs / aizmārsīgs dienas darbos / aktivitātēs	0	1	2	3
18. Pārtrauc un uzmācās citiem	0	1	2	3

Adaptēts pēc: ADHD Rating Scale – IV: Checklists, Norms, and Clinical Interpretation by George J. DuPaul, Thomas J. Power, Arthur D. Anastopoulos, and Robert Reid. ADHD criteria are adapted by permission from DSM-IV. Copyright 1994 by the American Psychiatric Association.

28

UDHS novērtēšanas (reitinga) skala – IV: Skolas versija

Bērna vārds: _____
Dzimums: S V Vecums: _____ Izglītība: _____

Apvelciet ar aplīti skaitli, kas vislabāk raksturo bērna uzvedību pēdējos sešos mēnešos.

Simptomi, traucējumu veids	Nekad	Dažreiz	Bieži	Ļoti bieži
1. Nespēj sakopot uzmanību detaļām vai pieļauj skolas darbos paviršas kļūdas	0	1	2	3
2. Nemierīgi kustina rokas un kājas, grozās uz krēsla	0	1	2	3
3. Ir grūtības ilgstoši sakopot / koncentrēt uzmanību uz mācībām vai rotaļām	0	1	2	3
4. Atstāj savu vietu klasei vai citā situācijā, kurā tiek gaidīta mierīga palikšana savā vietā	0	1	2	3
5. Šķiet, ka viņš neklaušas, kad ar viņu runā	0	1	2	3
6. Pārmērīgi skrāda vai kāpēlē situācijās, kad tas ir nepiedienīgi	0	1	2	3
7. Nespēj sekot instrukcijām un nespēj pabeigt darbu	0	1	2	3
8. Ir grūtības rotaļāties vai mierīgi piedalīties brīvā laika aktivitātēs	0	1	2	3
9. Grūti organizēt darbu un aktivitātes	0	1	2	3
10. Ir nepārtrauktā kustība vai kā ar motoru "dzīts"	0	1	2	3
11. Izvairās no skolas darbiem (skolas darbiem, mājas darbiem), kas prasa ilgstošu garīgu piepūli	0	1	2	3
12. Runā skali un daudz (pārmērīgi)	0	1	2	3
13. Zaudē lietas, kas nepieciešamas skolā vai citās aktivitātēs	0	1	2	3
14. Runā / atbild, pirms jautājums ir pabeigts	0	1	2	3
15. Ir ļoti izklaidīgs	0	1	2	3
16. Grūti sagaidīt savu kārtu	0	1	2	3
17. Izklaidīgs / aizmārsīgs dienas darbos / aktivitātēs	0	1	2	3
18. Pārtrauc un uzmācās citiem	0	1	2	3

Adaptēts pēc: ADHD Rating Scale – IV: Checklists, Norms, and Clinical Interpretation by George J. DuPaul, Thomas J. Power, Arthur D. Anastopoulos, and Robert Reid. ADHD criteria are adapted by permission from DSM-IV. Copyright 1994 by the American Psychiatric Association.

29